

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL J. Ž. IR ERGO INSURANCE SE GINČO NAGRINĖJIMO**

2018 m. sausio 31 d. Nr. 242-38
Vilnius

Lietuvos bankas gavo J. Ž. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir *ERGO Insurance SE*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas ir draudikas sudarė nuo 2017 m. kovo 16 d. iki 2018 m. kovo 15 d. galiojančią transporto priemonių draudimo sutartį (*duomenys neskelbtini*) (toliau – draudimo sutartis), kuria buvo apdraustas automobilis „Mercedes Benz Sprinter“ (toliau – automobilis).

2017 m. rugpjūčio 20 d. įvyko eismo įvykis (toliau – įvykis), kai automobilis, valdomas pareiškėjo sutuoktinės, kelyje nuo Varšuvos link Ostrow’o Mazowiecka’o, Lenkijoje, kliudė kelio atitvarus. Pareiškėjo sutuoktinė po įvykio draudikui pateiktuose paaiškinimuose apie įvykio aplinkybes nurodė: „sustoti neturėjau galimybės, nes už manęs važiavo eilė mašinų, kadangi pamaniau, kad nieko rimto nenutiko ir bus tik įbrėžimas ir nei žmonės nenukentėjo, nei kiti automobiliai, nuvažiavau toliau. Pravažiavus kelio atkarpą, sustojau pasižiūrėti, tada ir pamačiau pažeidimus, policijos nekviečiau, nes, kaip ir minėjau, niekam nepadariau žalos, o kadangi kelio atitvarai remonto atkarpoje tam ir skirti, nemaniau, kad reikia kviešti policiją.“

Draudikas 2017 m. spalio 25 d. raštu pareiškėją informavo, kad, pagal draudimo sutarčiai taikomų Transporto priemonių draudimo taisyklių Nr. 030 (galioja nuo 2014 m. rugpjūčio 1 d.) (toliau – Taisyklės) 5.1.3 papunktį, atsitikus draudžiamajam įvykiui, draudėjas privalo apie įvykį nedelsdamas pranešti policijai, jeigu eismo įvykio metu padaryta žala trečiųjų asmenų turtui ir šių asmenų eismo įvykio vietoje nėra ir to reikalauja įvykio valstybėje galiojantys teisės aktai. Remdamasis Taisyklių 5.1.3 papunkčiu, draudikas nurodė, kad yra priimtas sprendimas dėl įvykio atsisakyti mokėti draudimo išmoką.

Pareiškėjas 2017 m. lapkričio 15 d. raštu pateiktoje pretenzijoje dėl draudiko priimto sprendimo pagrįstumo nurodė, kad draudimo sutarties sąlygų pažeidimo pobūdis ir sunkumas draudiko turi būti įvertintas pagal Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo (toliau – Draudimo įstatymas) 98 straipsnio 8 dalyje nustatytus kriterijus. Pareiškėjo teigimu, draudikas tik nurodė, kad policijos neiškvietimas į įvykio vietą užkirto kelią ištirti įvykio aplinkybes, tačiau nepateikė įrodymų, kokią įtaką draudimo sutarties sąlygų pažeidimas, jei jis buvo padarytas, turėjo draudžiamajam įvykiui. Be to, pareiškėjas pabrėžė, kad „nėra kompetentingų institucijų nustatyta, kad automobilio vairuotoja pažeidė Lenkijos kelių eismo taisykles, o automobilio vairuotoja neturėjo valstybės nustatytos pareigos informuoti policijos apie įvykį, kadangi jame nebuvo nusikalstamos veikos ar administracinio teisės pažeidimo sudėties, nebuvo nukentėjusių žmonių, nebuvo apgadintas joks kitų asmenų turtas, dėl ko būtų nesutarimas su trečiaisiais asmenimis.“

Pareiškėjas taip pat nurodė, kad nėra jokių duomenų, kad automobilio vairuotoja apie įvykį policijai nepranešė tyčia, siekdama sąmoningai suklaidinti draudiką apie žalą, jos dydį, apsunkinti pareigą ištirti įvykio aplinkybes, be to, draudikui buvo suteikta visa draudimo išmokai mokėti reikšminga informacija. Pareiškėjas atkreipė dėmesį, kad Taisyklėse nustatyta, kad

atvejais, kai draudėjai pažeidžia draudimo sutarties sąlygas, tai gali būti pagrindas atsisakyti mokėti draudimo išmoką arba ją sumažinti. Pareiškėjas pabrėžė, kad draudikas atsisakė mokėti draudimo išmoką, nevertindamas aplinkybių ir galimybių sumažinti draudimo išmoką. Pareiškėjas taip pat nurodė, kad 2017 m. rugsėjo 20 d. raštu buvo informuotas apie apskaičiuotą 3 152,04 Eur draudimo išmoką, todėl šios aplinkybės patvirtina, kad įvykis buvo pripažintas draudžiamuoju.

Pareiškėjas, remdamasis 2017 m. lapkričio 15 d. draudikui raštu pateiktoje pretenzijoje nurodytomis aplinkybėmis, Lietuvos banko prašė įpareigoti draudiką išmokėti 3 152,04 Eur draudimo išmoką, atlyginančią dėl įvykio automobiliui padarytą žalą, ir atlyginti pareiškėjo patirtas išlaidas, susijusias su vartojimo ginčo neteisminio sprendimo procedūra.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė, kad Taisyklių 5.1.3 papunktyje nustatyta draudėjo pareiga apie įvykį pranešti policijai, o ne kviesti policijos pareigūnus į įvykio vietą. Draudikas nurodė, kad „ši draudėjo elgesio taisyklė nėra siejama su Lenkijos kelių eismą reguliuojančių teisės aktų reikalavimais. Remiantis minėtu teisiniu reguliavimu Taisyklėse, draudėjas privalo susisiekti su policijos įstaiga ir gauti nurodymus nepriklausomai nuo lankomoje valstybėje galiojančių teisės aktų. Pagal Lenkijos kelių eismą reguliuojančius teisės aktus eismo įvykio dalyvis ginčo įvykio aplinkybėmis nėra įpareigojamas apie eismo įvykį pranešti policijai, tačiau privalo apie žalos padarymo faktą pranešti kelio, kuriame atsitiko įvykis, valdytojui ir su juo užfiksuoti eismo įvykį deklaracijoje, nes, neįvykdžius minėtos pareigos ir išvažiavus iš eismo įvykio vietos, yra prarandama galimybė užfiksuoti eismo įvykio aplinkybes, pažeidžiama nukentėjusiojo asmens teisė gauti žalos atlyginimą ir toks eismo įvykio dalyvio elgesys yra laikomas pasišalinimu iš eismo įvykio vietos. Pažymėtina, kad eismo įvykio dalyvis, nežinantis sugadinto turto savininko, gali pranešti apie eismo įvykį policijai, kuri, įvertinusi aplinkybę, kad žalą padarė ne Lenkijoje gyvenantis asmuo, suteiks nurodymus, kaip elgtis toliau (pvz., užregistruos įvykį arba informuos turto savininką apie jo turto sugadinimą).“

Draudikas taip pat nurodė, kad, remiantis Lietuvoje galiojančiais saugų eismą keliuose reglamentuojančiais teisės aktais, eismo įvykio dalyviui palikus eismo įvykio vietą ir nukentėjusiam trečiajam asmeniui nepranešus apie eismo įvykio metu jo turtui padarytą žalą (o kai nėra galimybės apie žalą informuoti nukentėjusio trečiojo asmens – policijai), tokio pobūdžio eismo įvykio dalyvio elgesys vertintinas kaip pasišalinimas iš eismo įvykio vietos tiek pagal Lietuvos, tiek pagal Lenkijos teisės aktus. Draudikas taip pat nurodė, kad „pasišalinimas iš eismo įvykio vietos pagal Lenkijos ir Lietuvos teisės aktus yra siejamas ne su formalus veiksmo neatlikimu (nepranešimu apie įvykį policijai), o su suvaržymu arba neįmanomumu užfiksuoti eismo įvykio aplinkybių.“

Draudikas taip pat teigė, kad automobilio sugadinimo pobūdis ir įvykio mechanizmas patvirtina, kad kelio atitvaras neabejotinai buvo sugadintas, todėl pareiškėjo sutuoktinės draudikui pateiktuose paaiškinimuose nurodytos aplinkybės apie turtui nepadarytą žalą yra nepagrįstos. Draudiko manymu, nustatytos aplinkybės patvirtina, kad „automobilio vairuotoja sugadino kitiems asmenims priklausantį turtą ir sąmoningai išvažiavo iš eismo įvykio vietos, neinformuodama apie tai policijos.“

Draudikas pabrėžė, kad nepranešimas apie įvykį policijai ir automobilio valdytojos pasišalinimas iš eismo įvykio vietos turėjo reikšmės draudikui tiriant įvykio aplinkybes (gaunant objektyvią informaciją apie eismo įvykio vietą, objektą, į kurį buvo atsitrenkta, automobilį vairavusį asmenį, jo blaivumą, teisę vairuoti automobilį) ir nustatant, ar įvykis gali būti pripažintas draudžiamuoju. Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, draudikas konstatavo pagrįstai atsisakęs dėl įvykio pareiškėjui išmokėti draudimo išmoką.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, (toliau – Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklės) 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami

laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko sprendimo atsisakyti mokėti 3 152,04 Eur draudimo išmoką, atlyginančią įvykio metu automobiliui padarytą žalą, pagrįstumo.

Dėl Taisyklių 5.1.3 papunktyje nustatytos draudėjo pareigos vykdymo tinkamumo

Vertinant ginčo šalių nurodytas aplinkybes, kuriomis jos remiasi kaip savo reikalavimų ir atskirtimų pagrindu, pažymėtina, kad draudikas atsisakymą mokėti draudimo išmoką grindžia Taisyklių 5.1.3 papunktyje nustatytą draudėjo pareigų nevykdymu. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, pažymėtina, kad, be kitų nurodytų policijos pareigūnų informavimo apie draudžiamąjį įvykį pagrindų, Taisyklių 5.1.3 papunktyje nustatyta, jog apie kiekvieną draudžiamąjį įvykį draudėjas privalo nedelsdamas pranešti policijai, jei eismo įvykio metu padaryta žala trečiųjų asmenų turtui ir šių asmenų eismo įvykio vietoje nėra; ši sąlyga nėra taikoma, kai transporto priemonė buvo sugadinta arba sunaikinta susidūrus su laukiniais ar naminiais gyvūnais ir padaryta žala yra mažesnė nei 1 200 Eur. Tuo atveju, kai transporto priemonė buvo sugadinta arba sunaikinta susidūrus su laukiniais ar naminiais gyvūnais ir padaryta žala yra didesnė nei 1 200 Eur, apie draudžiamąjį įvykį pranešti policijai būtina.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas, siekdamas pagrįsti, kad nepažeidė Taisyklių 5.1.3 papunktyje nustatytų sąlygų, teigė, kad įvykio metu nebuvo sugadintas joks kitų asmenų turtas, dėl kurio būtų nesutarimas su trečiaisiais asmenimis ir atsirastų pagrindas apie įvykį pranešti policijai. Automobilį įvykio metu valdžiusi pareiškėjo sutuoktinė draudikui pateiktuose paaiškinimuose taip pat nurodė, kad atsitrenkė į kelio atitvarą ir pamanė, kad „nieko rimto nenutiko“. Pareiškėjo sutuoktinė teigė, kad ji „niekam nepadarė žalos, kadangi kelio atitvarai remonto atkarpoje tam ir skirti“.

Draudikas, siekdamas nuginčyti pareiškėjo nurodytas aplinkybes, kad žala turtui įvykio metu nebuvo padaryta, Lietuvos bankui pateiktame atsiliepime pabrėžė, kad automobilio vairuotoja, pajutusi smūgį į kitą objektą, turėjo visas galimybes sustoti ir apžiūrėti eismo įvykio vietą. Draudikas taip pat nurodė, kad „automobilis su kitu objektu kontaktavo dešine puse ir automobilio vairuotoja niekaip negalėjo būti įsitikinusi, kad jos automobilyje yra tik menkas įbrėžimas ir nebuvo sugadintas trečiųjų asmenų turtas.“ Be to, draudikas pabrėžė, kad, atsižvelgiant į įvykio metu automobiliui padarytą sugadinimą pobūdį, t. y. į tai, kad automobilio kėbulo dešinė pusė įvykio metu buvo sulankstyta, o ne subraižyta, darytina išvada, kad automobilis „kontaktavo su kliūtimi ne būdamas lygiagrečiai jai, o atsitrenkė į ją, esant tarp kliūties ir automobilio smailei kampui, atviram link automobilio galinės dalies“. Draudikas atkreipė dėmesį, kad „visiems yra žinoma, jog krovininis automobilis, kurio nuosavas svoris (be krovinio) yra 2,357 tonos (duomenys iš automobilio registracijos liudijimo), dėl judėjimo įgyja energijos, kuri lemia kitų objektų sugadinimą automobiliui į juos atsitrenkus. Šios aplinkybės vienareikšmiškai pagrindžia, kad objektas, į kurį atsitrenkė automobilis, buvo sugadintas.“ Draudikas pareiškėjui 2017 m. gruodžio 1 d. raštu pateiktame atsakyme į pareiškėjo pretenziją taip pat pabrėžė, kad, atsižvelgiant į automobilio sugadinimų mastą, t. y. į tai, kad „automobilio deformacijos yra ženklios“, yra pagrindas teigti, kad „kontaktas su kelio atitvarais buvo stiprus, todėl neabejotinai žala turėjo būti padaryta ir kelio atitvarams.“

Vertinant ginčo šalių nurodytas aplinkybes dėl turtui padarytos žalos, pažymėtina, kad, nesant objektyvių įrodymų, patvirtinančių, kad kelio atitvarai dėl įvykio nebuvo sugadinti (turto apžiūros duomenų ir kt.), nėra pagrindo teigti, kad kelio atitvarams įvykio metu nebuvo padaryta žalos. Be to, atsižvelgiant į tai, kad automobilio valdytoja po įvykio kelio atitvarų neapžiūrėjo, darytina išvada, kad jos draudikui pateiktuose paaiškinimuose nurodyti teiginiai, jog kelio atitvarai įvykio metu nebuvo sugadinti, laikytini tik prielaidomis. Be to, remiantis Lietuvos bankui pateiktais dokumentais ir paaiškinimais, nustatyta, kad draudikas įvykio metu

automobiliui padarytų sugadinimų remonto išlaidas įvertino 3 152,04 Eur, todėl negalima teigti, kad įvykio metu automobiliui buvo padaryti tik nežymūs sugadinimai, leidžiantys konstatuoti, kad kelio atitvarai įvykio metu galėjo būti ir nesugadinti.

Pažymėtina, kad civilinėje teisėje faktų įrodomumo problema sprendžiamas remiantis tikimybių pusiausvyros principu, t. y. faktas gali būti pripažintas įrodytu, jei šalies, kuri juo remiasi, pateikti įrodymai leidžia daryti labiau tikėtiną išvadą, kad jis yra, nei kad jo nėra (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. rugpjūčio 25 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-304/2008). Nagrinėjamu atveju, remiantis įvykio dalyvės paaiškinimais apie įvykio aplinkybes ir draudiko eksperto nustatytu automobiliui padarytos žalos pobūdžiu ir apimtimi, darytina labiau tikėtina išvada, kad draudiko nurodytos aplinkybės, jog įvykio metu žala kelio atitvarams buvo padaryta, yra pagrįstos.

Kaip minėta, Taisyklių 5.1.3 papunktyje nustatyta, kad kai žala yra padaryta trečiųjų asmenų turtui ir kai šių asmenų eismo įvykio vietoje nėra, draudėjas apie įvykį privalo nedelsdamas pranešti policijai. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, jog draudėjas nevykdė Taisyklių 5.1.3 papunktyje nustatytos pareigos, esant šiame papunktyje nustatytoms policijos pareigūnų informavimo sąlygoms, darytina išvada, kad pareiškėjas nesilaikė Taisyklių 5.1.3 papunktyje nustatytų draudėjo sutartinių pareigų vykdymo sąlygų.

Dėl draudėjo sutartinės pareigos nevykdymo teisinių pasekmių

Taisyklių 4.2.1 papunktyje nustatyta, kad draudikas turi teisę sumažinti draudimo išmoką arba jos nemokėti, jei draudėjas nevykdė Taisyklių 5.1.2–5.1.13 papunkčiuose nustatytų pareigų ar tvarkos. Draudimo įstatymo 98 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad draudikas, atsisakydamas mokėti arba sumažindamas draudimo išmoką dėl to, kad draudėjas pažeidė draudimo sutarties sąlygas, privalo atsižvelgti į draudėjo kaltę, draudimo sutarties sąlygų pažeidimo sunkumą, jo priežastinį ryšį su draudžiamuoju įvykiu, žalos, atsiradusios dėl pažeidimo, dydį.

Aptariamam įstatymo teisiniu reglamentavimu neįtvirtinta draudiko teisė besąlygiškai atsisakyti mokėti draudimo išmoką dėl draudėjo pažeistų draudimo sutarties sąlygų. Sprendimą, ar atsisakyti mokėti visą draudimo išmoką, ar ją sumažinti, draudikas privalo priimti, vertindamas surinktus duomenis apie draudėjo kaltę, draudimo sutarties sąlygų pažeidimo sunkumą, pažeidimo priežastinį ryšį su draudžiamuoju įvykiu, žalos, atsiradusios dėl pažeidimo, dydį. Taigi ne bet kuris draudimo sutarties vykdymo pažeidimas aiškintinas kaip atimantis draudėjo teisę į draudimo išmoką, nes ne visi draudimo sutarties pažeidimai yra draudžiamųjų įvykių priežastys, kai kurie neturi įtakos draudžiamajam įvykiui arba žalos dydžiui. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas išaiškino, kad pirmiau aptartos Draudimo įstatymo 98 straipsnio 8 dalies normos paskirtis – riboti draudiko galimybę piktnaudžiauti teise, t. y. dėl nereikšmingo pažeidimo atsisakyti vykdyti prievolę mokėti draudimo išmoką. Draudimo įstatymo 98 straipsnio 8 dalyje nurodyti kriterijai lemia tai, kad visos ar dalies draudimo išmokos nemokėjimas turi būti proporcinga priemonė draudėjo padarytam draudimo sutarties pažeidimui (sutarties tam tikrų sąlygų nevykdymui ar netinkamam vykdymui) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2014 m. vasario 21 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-516/2006; 2012 m. balandžio 18 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-180/2012).

Nagrinėjamu atveju draudikas, siekdamas pagrįsti, kad dėl pareiškėjo Taisyklių 5.1.3 papunktyje nustatytų pareigų nevykdymo draudikas turėjo pagrindą atsisakyti mokėti draudimo išmoką, iš esmės nurodė, kad automobilio valdytoja sąmoningai pasišalino iš įvykio vietos, neinformuodama apie šį įvykį policijos pareigūnų. Be to, draudikas, siekdamas pagrįsti sprendimą dėl draudimo sutarties sąlygos pažeidimo atsisakyti mokėti draudimo išmoką, 2017 m. gruodžio 1 d. raštu pateiktame atsakyme į pareiškėjo pretenziją nurodė, kad pareiškėjas padarė šiurkštų ir vieną sunkiausių draudimo sutarties pažeidimą (esminį sutarties pažeidimą), nes pasišalinimas iš eismo įvykio vietos yra vienas pavojingiausių pažeidimų, už kuriuos yra taikomos itin griežtos sankcijos.

Vertinant draudiko argumentus, pažymėtina, kad draudimo išmokos nemokėjimo ar jos sumažinimo pagrindai, apdraustos transporto priemonės valdytojui pasišalinus iš eismo įvykio vietos, yra nustatyti Taisyklių 5.1.4 papunktyje: draudėjas privalo nepalikti eismo įvykio vietos iki policijos atvykimo, išskyrus atvejus, numatytus Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

Pateiktame atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė, kad, pagal Lenkijoje galiojančius teisės aktus, įvykus įvykiui, už žalą atsakingas asmuo neprivalo kviešti policijos pareigūnų į eismo įvykio vietą. Be to, draudikas pabrėžė, kad pareiškėjas ar automobilio valdytoja turėjo tik sutartinę pareigą informuoti policiją apie įvykį, nekviečiant policijos pareigūnų į įvykio vietą. Remiantis nurodytomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į Taisyklių 5.1.4 papunktyje įtvirtintų reikalavimų pobūdį, darytina išvada, kad pareiškėjas nepažeidė minėtame papunktyje įtvirtintos sutartinės pareigos nepalikti įvykio vietos iki atvykstant policijos pareigūnams. Vadovaujantis nustatytais aplinkybėmis, nėra pagrindo draudiko 2017 m. gruodžio 1 d. atsakyme į pareiškėjo pretenziją nurodytų aplinkybių, jog automobilio valdytoja pasišalino iš įvykio vietos, nepranešusi apie įvykį policijai, kai toks pranešimas buvo būtinas, laikyti pagrįstomis. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad draudiko nurodytos aplinkybės dėl pasišalinimo iš įvykio vietos, kaip esminio draudimo sutarties pažeidimo, yra nepagrįstos.

Be to, draudikas nepateikė jokių įrodymų, patvirtinančių, kad automobilio valdytoja apie įvykį sąmoningai nepranešė policijai, ketindama suklaidinti draudiką ir pasipelnyti draudiko sąskaita. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Taisyklių 5.1.3 papunktyje nustatytos draudimo sutarties sąlygos pažeidimas buvo padarytas dėl pareiškėjo tyčios. Nėra pagrindo konstatuoti ir esminio draudimo sutarties pažeidimo fakto, nes nurodytas draudimo sutarties pažeidimas nenulėmė draudžiamąjį įvykio – automobilis buvo sugadintas ne dėl neįvykdytos draudėjo pareigos pranešti policijai apie trečiųjų asmenų turtui padarytą žalą, taigi draudžiamasis įvykis nėra sutarties pažeidimo pasekmė. Įvertinus pateiktų įrodymų visumą, darytina išvada, kad draudikui nebuvo pagrindo konstatuoti esminių draudimo sutarties pažeidimų, suteikiančių draudikui pagrindą atsisakyti mokėti draudimo išmoką dėl automobilio sugadinimo.

Kita vertus, turi būti įvertinta ir tai, kad pareiškėjas netinkamai vykdė Taisyklių 5.1.3 papunktyje įtvirtintas pareigas. Pažymėtina, kad sutartys, vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.189 straipsnyje įtvirtintais sutarties privalomumo ir vykdytinumo principais, turi būti vykdomos tinkamai ir sąžiningai (CK 6.38 straipsnio 1 dalis, 6.200 straipsnio 1 dalis), draudimo santykių ypatumai lemia šių santykių dalyvių pareigą ypač glaudžiai bendradarbiauti ir kooperuotis, padedant įgyvendinti vienas kitam savo teises bei vykdyti pareigas (CK 6.38 straipsnio 3 dalis, 6.200 straipsnio 2 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. sausio 31 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-16/2011).

Vertinant pareiškėjo nurodytas aplinkybes, kad draudikas draudimo sutarties sąlygos apie draudžiamąjį įvykį pranešti policijai pažeidimo nevertino draudžiamąjį įvykį ir nuostolio dydį lėmusių priežasčių ir kitų reikšmingų aplinkybių kontekste ir kad draudikas įrodymais nepagrindė draudimo sutarties pažeidimo įtakos administruojant įvykį ir apskaičiuojant žalą, pažymėtina, kad draudimo sutartyje įtvirtinto draudėjo įpareigojimo apie trečiųjų asmenų turtui padarytą žalą pranešti policijai tikslas – kvalifikuotai užfiksuoti draudžiamąjį įvykio faktą ir pasekmes. Svarbu pažymėti, kad draudėjui apie tokio pobūdžio įvykį nepranešus policijai yra apsunkinama draudiko galimybė objektyviai išsiaiškinti įvykio aplinkybes, užkirsti kelią sukčiavimo, siekiant neteisėtai gauti draudimo išmoką, atvejams, nustatyti tikrąjį apdraustą automobilį draudžiamąjį įvykio metu vairavusį asmenį bei tuo pačiu tai, ar šis asmuo galėjo vairuoti transporto priemonę įvykio metu (ar buvo blaivus, ar turėjo teisę vairuoti priemonę ir pan.) ir ar transporto priemonės sugadinimo aplinkybės laikytinos draudžiamuoju ar nedraudžiamuoju įvykiu draudimo sutarties prasme.

Šiame kontekste svarbu pažymėti, kad, be automobilio valdytojos paaiškinimų apie įvykį, žalos byloje nėra jokių kitų faktinių duomenų, reikšmingų draudikui vertinant nurodytą įvykio aplinkybių pagrįstumą. Darytina išvada, kad pareiškėjas (ar automobilio valdytoja), pažeidęs sutartinę prievolę pranešti policijai apie draudžiamąjį įvykį, užkirto kelią draudikui išsamiai iširti įvykį ir tiksliai nustatyti dėl įvykio apdraustam automobiliui padarytą žalą (įvertinti, ar visi

automobilio sugadinimai yra įvykio pasekmė; nustatyti, ar pagal faktines įvykio aplinkybes nėra kitų Taisyklėse nustatytų draudimo išmokos nemokėjimo ar mažinimo pagrindų ir kt.).

Kaip minėta, draudimo sutarties netinkamo vykdymo pasekmės yra įtvirtintos Taisyklių 4.2.1 papunktyje, kuriame numatyta draudiko teisė, atsižvelgiant į draudėjo kaltės dėl pažeidimo pobūdį ir kitus Draudimo įstatymo 98 straipsnio 8 dalyje įtvirtintus kriterijus, sumažinti draudimo išmoką arba atsisakyti ją mokėti. Pareigos draudimo sutartyje nustatyta tvarka informuoti policiją apie trečiųjų asmenų turtui padarytą žalą nevykdymas vertintinas kaip pareiškėjo nerūpestingumas, apsunkinęs draudiko galimybę išsiaiškinti įvykio aplinkybes ir apskaičiuoti tikslų įvykio metu padarytos žalos, kurią atlyginanti draudimo išmoka pareiškėjui turi būti išmokėta, dydį. Darytina išvada, kad draudiko atsisakymas mokėti draudimo išmoką dėl pareiškėjo neatsargumo padaryto Taisyklių 5.1.3 papunkčio pažeidimo nepripažintinas proporcinga ir adekvačia priemone, tačiau, pareiškėjui neįvykdžius sutartinės pareigos pranešti policijai apie trečiųjų asmenų turtui padarytą žalą, turi būti taikytinos Taisyklių 4.2.1 papunkčio nuostatos dėl draudimo išmokos dydžio sumažinimo.

Lietuvos bankui įvertinus draudimo sutarties sąlygų pažeidimo pobūdį ir sunkumą, sutarties pažeidimui proporcingu mokėtinos draudimo išmokos, atlyginančios įvykio metu automobiliui padarytą žalą, sumažinimu laikytinas 50 procentų dydis. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos bankui pateikti dokumentai ir paaiškinimai patvirtina, jog draudikas dėl įvykio apskaičiavo 3 152,04 Eur draudimo išmoką, pareiškėjui mokėtinos draudimo išmokos dalis sudaro 1 576,02 Eur.

Dėl atstovavimo išlaidų atlyginimo

Atsižvelgiant į pareiškėjo reikalavimą atlyginti patirtas išlaidas, susijusias su vartojimo ginčo neteisminio sprendimo procedūra, pažymėtina, kad neteisminio vartojimo ginčų tvarką reglamentuojančio Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad priimant sprendimą dėl ginčo esmės turi būti sprendžiama dėl vartotojo patirtų išlaidų, susijusių su vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūra (įskaitant būtinas ekspertizės arba laboratorinių tyrimų išlaidas, išlaidas advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti ir vertimo išlaidas), atlyginimo proporcingai patenkintų vartotojo reikalavimų daliai. Pažymėtina, kad analogiškos nuostatos yra įtvirtintos ir Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 62 punkte.

Pažymėtina, kad išlaidų, susijusių su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, mokėjimo pagrindus, tvarką ir dydžio nustatymo kriterijus reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 88 ir 98 straipsniai. CPK 98 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta Teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio. Toks dydis nustatytas Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 patvirtintose Rekomendacijose dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio.

Dėl išlaidų atlyginimo suinteresuota šalis privalo pateikti prašymą atlyginti atstovavimo išlaidas, taip pat pagrįsti šias išlaidas, pateikiant įrodymus apie išlaidų apskaičiavimą. Iš nurodyto teisinio reguliavimo matyti, kad šiose nuostatose yra įtvirtinta ne tik asmens teisė reikalauti atlyginti patirtas bylinėjimosi išlaidas, bet ir numatytas minėtos teisės įgyvendinimo mechanizmas, t. y. asmuo turi pagrįsti prašymą dėl išlaidų atlyginimo tiek turėtų išlaidų įvertinimu skaičiais (išlaidų apskaičiavimas), tiek įrodymais (išlaidų pagrindimas) (2016 m. sausio 20 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. sausio 20 d. sprendimas, priimtas administracinėje byloje Nr. EA1741-492/2015).

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas Lietuvos bankui tik pateikė 2017 m. lapkričio 9 d. tarp

pareiškėjo ir advokatės A. P. pasirašytos Teisinių paslaugų sutarties kopiją, tačiau nepateikė informacijos apie pareiškėjui suteiktas teises paslaugas, nenurodė kiekvienos suteiktos teisinės paslaugos trukmės ir užmokesčio už kiekvieną suteiktą teisinę paslaugą sumos, pagrįstos advokato darbo ir laiko sąnaudomis. Pareiškėjas Lietuvos bankui taip pat nepateikė jokių įrodymų, kurie pagrįstų, kad dėl kreipimosi į Lietuvos banką pareiškėjas patyrė advokato suteiktų teisinių paslaugų išlaidas ir patvirtintų minėtų išlaidų dydį. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjas tik pateikė prašymą atlyginti atstovavimo išlaidas, tačiau nepateikė informacijos, kaip šios išlaidos buvo apskaičiuotos, ir jų pagrindimo. Remiantis Lietuvos banko nustatytais aplinkybėmis, pažymėtina tai, kad pareiškėjo reikalavimas atlyginti patirtas išlaidas, susijusias su vartojimo ginčo neteisminio sprendimo procedūra, yra atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies patenkinti pareiškėjo J. Ž. reikalavimą ir rekomenduoti *ERGO Insurance SE* pareiškėjui išmokėti 1 576,02 Eur draudimo išmoką.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo šio sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie šio sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytos rekomendacijos įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtos rekomendacijos, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Kredito ir mokėjimo paslaugų priežiūros skyriaus
viršininkė, pavaduojanti Finansinių paslaugų
ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Renata Babkauskaitė